

Relikwieën Hr. Ms. Gieten spoorloos verdwenen

# Jan Postmus geeft gemeente reddingsboei mijnenveger

**GIETEN** - Een vijf man sterke marinedelegatie, waaronder de laatste commandant luitenant-ter-zee 1e klasse J.W. Voet en chef d'equipage W. F. Schotte kwam in maart 1970 vanuit Nieuwediep (NH) naar het gemeentehuis in Gieten om de scheepsbel met allemansend en het scheepsembleem van mijnenveger Hare Majesteit Gieten aan te bieden aan het gemeentebestuur van de toenmalige gemeente Gieten. De mijnenveger uit de Wildervank-klasse was verkocht voor de sloop. De attributen waren gered en werden nu overgedragen aan de gemeente wier naam het schip had gedragen. De scheepsbel werd tot de herindeling in 1998 gebruikt om het gemeentebestuur voor de raadsvergadering door het ritueel van het glazen slaan bijeen te roepen. Nu 46 jaar later blijken de scheepsbel en het embleem en nog enkele andere attributen in rook opgegaan te zijn.

Jan Postmus uit Gieten heeft de historie rond de mijnenveger Gieten nieuw leven ingeblazen. Postmus kwam via-via er achter dat de reddingsboei van de mijnenveger werd aangeboden op Marktplaats. Dat was in mei van vorig jaar. „Het heeft wat voeten in aarde gehad, maar in oktober was ik in bezit van de reddingsboei van rood-wit leer met daarop met grote letters Hr. Ms. Gieten.”

Vanaf dat moment is Postmus in de geschiedenis van mijnenveger Hr. Ms. Gieten gedoken en zo kwam hij erachter dat naast de reddingsboei, de scheepsbel met het prachtige gevlochten touw met kroon en een vlechtwerk in de kleuren rood-wit-blauw en oranje kwast, het houten wapenschild met de voor Gieten karakteristieke Hazewind en het schaalmodel dat ooit in een vitrine te bewonderen was, waren verdwenen. „Het vermoeden bestaat dat de spullen bij de verhuizing naar het nieuwe gemeentehuis na de herindeling in 1998, toen Gieten opging in Aa en Hunze, zijn verdwenen. Er was slechts nog een dun dossier over met enkele documenten.” Postmus heeft vervolgens zijn eigen netwerk aangesproken. „Het vermoeden bestond dat de spullen waren geschonken aan het Scheepvaartmuseum in Gasselternijveen en vervolgens waren overgedragen aan het Veenkoloniaal Museum in Veendam en het Scheepvaartmuseum in Groningen, maar bij de musea wist men niets over de attributen van de mijnenveger”, vertelt Postmus die in zijn zoektocht vaker vastliep, maar ook gingen er voor hem onverwachts deuren open, mede door de hulp van Paul Joosten, Luitenant-ter-zee 1e klas die na zijn pensionering in Zuidwending is komen wonen. Met zijn hulp heeft Postmus binnen enkele maanden toch heel wat informatie dat met het schip ten onder leek te zijn gegaan, weer boven water kunnen krijgen. Enkelen van zijn bronnen waren de Marine en het Marinemuseum in Den Helder. Hij heeft dit opgeschreven en er wordt nu over nagedacht om dit als e-book op de site van Collectief Geheugen Gieten te zetten en mogelijk op de website van de gemeente Aa en Hunze.

## Te water

De mijnenveger Gieten werd op 9 september 1953 bij De Haan & Oerlemans Scheepswerf N. V. in Heusden op stapel gezet. Na de Tweede Wereldoorlog werd door de Amerikanen een enorme vloot mijnenvegers opgetuigd om de vaartroutes op de Noordzee veilig

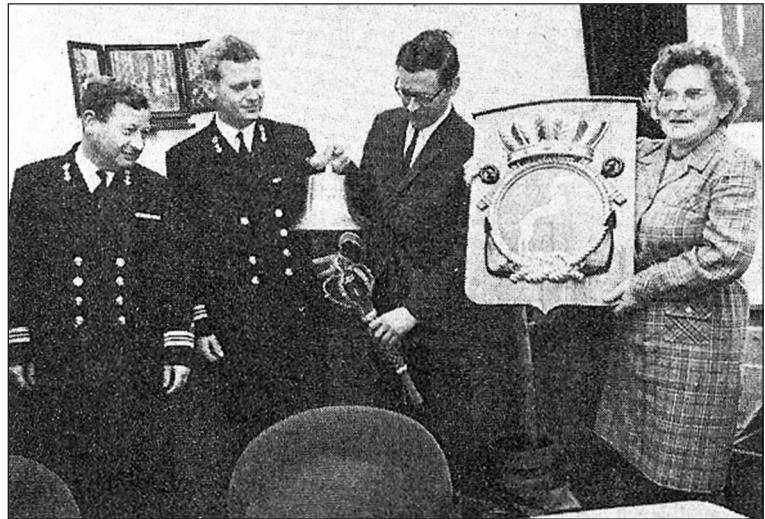
te maken. De *Coastal Mine Sweeper Gieten* was één van de veertien schepen uit de zogenaamde Wildervank-klasse. Deze werden naar middelgrote Nederlandse plaatsen vernoemd, die een wapen hadden. De beperkte diepgang maakte de schepen uitermate geschikt om te manoeuvreren tussen zandbanken en Waddeneilanden. Mijnenveger Gieten werd op 17 februari 1955 te water gelaten en gedoopt door Jentje Nijenhuis-Werners, de vrouw van burgemeester Gerhard Nijenhuis. Ze mocht een fles champagne tegen de romp van het schip uiteen laten spatten. Het schip van 400 ton werd op 10 februari 1956 in dienst gesteld door luitenant-ter-zee der 2e klasse J. H. Boerstra. Het schip had een bemanning van vier officieren en 40 schepelingen. Na de overdracht van het schip van de Amerikaanse marine aan de Koninklijk Nederlandse Marine werd de toevoeging Hare Majesteit (Hr. MS.) aan de naam Gieten toegevoegd.

## Activiteiten

De mijnenveger werd tweemaal uit dienst genomen en ook weer in ere hersteld. Het marineschip werd ook voor andere doeleinden gebruikt. In juni 1956 nam Gieten deel aan de vlootshow in Rotterdam. Ook nam de mijnenveger deel aan verschillende NATO-oefeningen. Het schip lag op 1 maart 1958 in de haven van Delfzijl en hield daar open schip. Reden voor de leden van de club *Vrienden van de bemanning der mijnenveger Gieten* om met een mannetje of honderd vanuit Gieten naar Delfzijl te gaan om het schip te bekijken. In juni 1959 pikte de Gieten de Duitse kano-vaarder Mosebach bij Hellevoet-



■ Mijnenveger Hr. Ms. Gieten in actie. (foto: Marine)



■ De laatste commandant luitenant-ter-zee 1e klasse J.W. Voet en chef d'equipage W. F. Schotte van mijnenveger Hr. Ms. Gieten bieden in 1970 burgemeester Christiaan Theodoor Spijkerboer en loco-burgemeester Froukje Klaassens-Perdok de scheepsbel en het houten wapenschild aan. (foto: Marine)

sluis op uit het water. De man was omgeslagen, door de kou bevangen en bewusteloos geraakt. De mijnenveger deed in juli 1961 mee aan de vlootshow voor Scheveningen afgenomen door koningin Juliana en Prins Bernhard. Het marineschip lag ten tijde van het huwelijk van Prinses Beatrix en Prins Claus in 1966 in de haven van Amsterdam. In het zelfde jaar nam het deel aan een vlootshow voor Texel bij het bezoek van Prins Bernhard aan de mijnendienst in Nederland en was het betrokken bij een groot-scheepse zoekactie naar twee in het Waddengebied gecrashte Duitse starfighters. Op 30 oktober 1967 werd de mijnenveger Gieten definitief uit dienst gesteld.

## Herinneringen

Luitenant-ter-zee Voet en bootzman Schotte hadden volgens Postmus in 1970 onderweg naar het bezoek aan burgemeester Christiaan Theodoor Spijkerboer, gemeentesecretaris Alko Hemmes en de wethouders Froukje Klaassens-Perdok en Hendrik de Graaf voldoende tijd om herinneringen op te halen. Postmus draagt voor uit een artikel *Requiem voor vijf mijnwerkers* uit Alle Hens, maart 1970. „Voet had toen hij nog een keertje aan boord ging het log nog eens afgelezen en constateerde dat het schip bijna 39.000 mijl had afgelegd. „Dat is bijna tweemaal de aardkloot rond”, aldus de luitenant-ter-zee. Schotte knikte maar zei niks. In gedachten zag hij zich met zijn mannen weer bezig met

tuig uitgeven. Drijvers, vliegers hamers... aas aan een draadje rijgen en floep over het kontje vrijzetten... Daar had je een ingespeelde bemanning voor nodig, want dat draadje was een polsdikke staalraad en de attributen die eraan hingen moesten met een davit (takel, red.) vrijgezet worden. Mooi werk, daar was op zijn tijd nog *ellebogenstoom* (pure mankracht, red) bij nodig. Schotte had ook nog een collega gesproken die met schip in Stavanger was geweest. Volgens mij is dat het noordelijkste punt, dat ze aangedaan heeft. Ze heeft toen trouwens in puur slecht weer gezeten. Maar U weet het net zo goed als ik; het zijn slingerbakken in slecht weer, maar zeewaardig dat wel.” Zo ver bekend heeft het schip in die dertien jaar geen ernstige averij opgelopen.

## Relikwieën

Burgemeester Spijkerboer had beloofd dat de relikwieën die de marinedelegatie had gebracht, in het nieuwe gemeentehuis aan de Brink een definitieve plaats zouden krijgen. De scheepsbel, het houten wapenschild en het schaalmodel waren daar te bewonderen tot ze bij de verhuizing naar het gemeentehuis aan de Spiekersteeg verdwenen. De reddingsboei van het schip werd maandag door Postmus overgedragen aan burgemeester Eric van Oosterhout in het bijzijn van Tjibbe Dijkstra die als bemanningslid op de Hr. Ms. Gieten heeft gevaren. Maandag kwamen bij hem nog wat herinneringen naar boven over de NATO-acties na de oorlog in Frankrijk. „Schepen uit andere landen durfden de zee niet op. Wij gingen wel. We werden als helden weer binnengehaald in de de haven. In de kroegen kregen we de hele avond gratis drinken.”

In het gemeentehuis is een kleine expositie ingericht met betrekking tot mijnenveger Hr. MS. Gieten. Het zal mooi zijn als ook de ander relikwieën terug zouden komen. Er zijn inmiddels enkele tips over het miniatuurmodel. Deze worden nagetrokken.

Mensen die meer informatie kunnen verstrekken, kunnen contact opnemen met Jan Postmus (team-bike@planet.nl), de gemeente Aa en Hunze of de redactie van de Schakel (schakel@noordpers.nl).